

Õiguskantsler

Helve Mandzolo
Paldiski Ühisgümnaasium
kool@paldgym.edu.ee

Teie 13.09.2023 nr

Meie 17.10.2023 nr 6-3/231463/2305303

Riigieelarvest toetuse maksmine

Lugupeetud Paldiski Ühisgümnaasiumi koolipere

Pöördusite õiguskantsleri poole, sest peate ebaõiglaseks, et riik ei ole võimaldanud Paldiski Ühisgümnaasiumile samasugust toetust, nagu on ette nähtud Ida-Virumaa koolidele, kus õpib palju vene keelt emakeelena kõnelevaid õpilasi (vt haridus- ja teadusministri 16.03.2023 määrus nr 7 „[Ida-Virumaa koolieelsete lasteasutuste, üldhariduskoolide ning kutseõppeasutuste õpetajate, juhtide ja tugispetsialistide töö väärtustamiseks täiendava tööjõukulude toetuse eraldamise tingimused ja kord 2023. aastal](#)“). Märkisite, et ka Paldiski koolis õpib arvukalt vene emakeelega lapsi, kuid erinevalt Ida-Virumaa valdadest ja linnadest ei saa Lääne-Harju vald Paldiski Ühisgümnaasiumi jaoks toetust taotleda.

Mõistan, et selline olukord võib tunduda teile ebaõiglasena. Pole kahtlust, et suure hulga eesti keelest erineva emakeelega laste õpetamine nõuab suurt tähelepanu, oskusi ja eesti keelt nõuetekohaselt valdavaid õpetajaid olenemata sellest, mis piirkonna omavalitsuses kool tegutseb.

Õiguslikust vaatenurgast ei saa siiski öelda, et riik ei või maksta eelarvest toetusi mõne kindla piirkonna kohalikele omavalitsustele, kui riigi arvates vajatakse selles piirkonnas riigi toetust kõige rohkem. Haridus- ja teadusministri 16.03.2023 määruse § 2 lõike 1 järgi on toetuse eesmärk „tagada Ida-Virumaa haridusasutuste võimekus tagada nõuetekohase eesti keele oskusega haridustöötajate olemasolu ja nende võimekus viia õppetööd läbi nõutava eesti keele tasemega“.

[Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse \(eestikeelsele õppele üleminek\) seletuskirjas](#) (lk 12) on öeldud, et Keeleameti kogutud andmete kohaselt oli 2021. aasta sügisel Eesti koolieelsete lasteasutuste, üldharidus- ja huvikoolide haridustöötajate seas 2300 inimest, kes vajavad täiendavat eesti keele õpet ning enamik neist (1524 töötajat) töötab Ida-Virumaal. Nõuete täitmisega on raskusi ka Harjumaa haridusasutustel, ent Lääne-Harju vallas ei ole need probleemid siiski kõige suuremad (vt lähemalt eelnõu [seletuskirjast](#)). Haridus- ja Teadusministeeriumil on koostatud aastateks 2022–2030 tegevuskava eestikeelsele õppele ülemineku ettevalmistamiseks (vt [seletuskirja](#)) ning selleks on taotletud raha riigieelarvest ja Euroopa struktuurifondidest (vt täpsemalt [tegevuskava ja eelarve](#)).

Kokkuvõtvalt võib öelda, et ehkki eestikeelse õppe tagamisega võib raskusi tekkida mitmes Eesti piirkonnas, on riigil õigus – olukorras, kus kõigile toetust maksta pole võimalik – toetada eeskätt neid kohalikke omavalitsusi, kus riigi hinnangul on kõige rohkem probleeme seaduse nõuete täitmisega.

Õiguskantsleri Kantsleil

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Loomulikult ei saa abi ja toetuseta jätta ka teiste Eesti piirkondade koole. Kooli kulud (muu hulgas need kulud, mis tekivad eestikeelsele õppele üleminekuga) tuleb seaduse järgi kanda kooli pidajal (vallal või linnal) oma eelarvest ([põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse](#) § 82 lg 3 esimene lause), ehkki riik maksab seaduse järgi ka vallale või linnale toetusi ([põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse](#) § 82 lõiked 3–8). Seega, kui Paldiski Ühisgümnaasiumi juhtkonna hinnangul vajab kool rahalist tuge (arvestades vene emakeelega õpilaste suurt osakaalu koolis), tuleks koolil pöörduda Lääne-Harju valla poole. Kooli töötajatel on võimalik sõlmida tööandjaga (Lääne-Harju vallaga) ka kollektiivleping (vt [kollektiivlepingute andmekogu](#); [kollektiivlepingu seadus](#)), millega saab kindlaks määrata muu hulgas töö- ja palgatingimusi.

Kui vald või linn leiab, et tal pole piisavalt raha seaduse nõuete täitmiseks, on tal võimalik riigilt raha nõuda kohtu kaudu ([põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduse](#) § 7, vt ka Riigikohtu 06.12.2022 otsus nr [5-22-5/16](#), punktid 66 ja 67).

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise